

2016 AVRUPA FUTBOL ŞAMPİYONASINDA EN BAŞARILI DÖRT TAKIMIN OYUN SİSTEMLERİ İLE HÜCUM VARYASYONLARININ İNCELENMESİ *

Kemal KURAK¹, Mahmut AÇAK²

ÖZ

Bu araştırma ile 2016 UEFA Avrupa Futbol Şampiyonasında ilk 4'e giren takımların planlı hücum organizasyonlarının yapısı incelenerek, gol pozisyonlarıyla birlikte sistemlerden hücum çıkış stratejilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma nitel bir durum çalışması olup, bu çalışmanın örneklemini 2016 UEFA Avrupa Futbol Şampiyonasında mücadele eden ve şampiyonayı ilk dört sırada bitiren Portekiz, Fransa, Almanya ve Galler Futbol Milli takımları oluşturmaktadır. Maçlar canlı yayında ve sonradan bilgisayardan seyredilerek oluşturulan maç izleme kriter cetveli yöntemi ve el notasyon sistemi ile analiz edilmiştir. 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında en iyi dört takım farklı oyun sistemlerini uygulamıştır. Sistemlerden hücum çıkış stratejilerinde farklılıklar gözlemlenmiştir. Özellikle ofansif pozisyonlarda farklı pozisyonları oynayabilme özelliğine sahip oyuncular ile hücumda çeşitlilik sağlanmıştır. Futboldaki yenilikleri planlı ve takım halinde uygulayabilen, farklı oyun sistemlerini oynayabilen, hücum stratejilerini planlı şekilde ortaya koyabilen, skora göre oyun taktiğini değiştirebilen ve oyuna hükmetmede başarılı olan takımların bu özellikleri ile daha başarılı olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Futbol Şampiyonası, Analiz, Takım Taktiği, Hücum, Sistem, Gol.

ANALYSIS OF THE BEST FOUR TEAM GAME SYSTEMS AND OFFENSE VARIATIONS IN 2016 EUROPEAN FOOTBALL CHAMPIONSHIP

ABSTRACT

In this study, the structure of the planned offensive organizations of the first 4 teams in the 2016 UEFA European Football Championship was examined and it was done in order to determine the exit strategies from the systems together with the goal positions. The study is a qualitative case study and the sample of this study consists of Portugal, France, Germany and Wales Football National teams who competed in the 2016 UEFA European Football Championship and finished the championship in the first four places. Matches were analyzed in live broadcasts and later by watching the match tracking method and hand notation system created by watching from the computer. The four most successful teams in 2016 European Football Championship adopted various play systems. Differences were observed in the offense strategies of the systems. Especially thanks to players with abilities to play in various positions in offensive positions, a variety in the offense was ensured. It was concluded that teams which can adopt innovations in football in a planned manner and as a team, implement offensive strategies in a planned manner, change the playing tactics in accordance with the score and be successful in dominating the game are more successful with these characteristics of them.

Keywords: European Football Championship, Analysis, Team Tactic, Offense, System, Goal.

¹ Göztepe Spor A Takım Antrenörü, İzmir

² İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Malatya

* Bu çalışma Kemal Kurak'ın doktora tezinden türetilmiştir.

GİRİŞ

Toplum genelinde en çok ilgi gören spor dalı olan futbolda her dört yılda bir düzenlenen Avrupa Futbol Şampiyonası; dünya kupalarından sonra en önemli futbol organizasyonu olarak kabul görüyor. Avrupa'nın en önemli takımlarının yer aldığı bu turnuvalarda özellikle bireysel, grup ve takım taktiğindeki farklılıklar ile birlikte hücum ve defansif olarak futboldaki genel değişim ve gelişimler gözlemlenebilmektedir.

Futbol; belirli bir alan içerisinde hücum ve müdafaa arasında oynanan gol atıp gol yememe esasına dayanan ve sonucun kalelere atılan gollerle belirlendiği, oyun alanı içerisinde el harici vücudun her yeri ile oynanabilen bir oyundur. Aynı zamanda dünyanın önde gelen en popüler ve en çok ilgi çeken spor dallarından biridir. Kolay oynanabilirliği, heyecan ve seyir zevkinin olması, futbolun dünyada milyonlarca insan tarafından ilgi odağı haline gelmesine neden olmuştur. Futbolun kitleler tarafından bu derece ilgi görmesi, spor branşı olmanın yanı sıra başlı başına kazançlı bir sektör halini almasına yol açmıştır (Emre, 2000; Yüksel ve ark. 1998; Apaydın, Akkurt, 1996).

Futbolun hem yurt içinde hem de uluslararası alanda önemli bir potansiyele ulaşmasıyla beraber bilimsel araştırmalar futbolu daha da ileri seviyeye götürmüştür. Futboldaki teknik elementlerin analizi; becerileri kapsayan tekniklerin niceliği, spor becerilerinin tanımlanması ve sınıflandırılması açısından önemlidir. Avrupa futboldaki gündem maddeleri; daha fazla dayanıklılık, daha az alan markajı, daha fazla hız, daha az risk, daha çok kısa pas, daha az havadan oyun, daha az forvet oyuncusu, daha çok adapte olabilme ve daha az markaj olarak gözükmektedir (Smith ve ark. 1996; İmamoğlu ve ark. 2007). Futbolda belirlenen eksiklikler ve bu eksikliklerin giderilmesi için futbol biliminde analiz zorunlu hale getirilmiştir.

Futbolun ilk zamanlarında taktiklerin soyut biçimde düşünülmesi, belirli semboller ile taktiklerin tablolara çizilmesi düşünülemezdi. Gelişen spor bilimi ve takımların kazanma arzusu taktik ve analizleri gerekli kılmaya başlamıştır. Spor müsabakalarında elde edilen istatistiksel ve sayısal sonuçların elde edilmesi amaçları doğrultusunda bireysel olarak oyuncuların veya bütün bir takımın performansında istenen değişiklikleri gerçekleştirebilmek için kullanılan önemli araçlardır. Analizler antrenörlere, müsabakanın ardından yapılan analiz sonuçlarını kendi düşünceleriyle birleştirerek bir sonraki müsabakaya yönelik taktiksel varyasyonlar yapabileme imkânı tanır (Wilson2017; Işık ve Gençler, 2007; Müniroğlu, 2009).

İstatistiksel analizler futbolda başarının arkasında yatan temel etmenleri ve trendleri sayısal ve özet bir şekilde anlamamıza olanak verirler. Maç sırasında oyunda meydana

gelebilecek hareketlerin anlık olmasından dolayı, objektif bir şekilde gözlenmesi ve hafızada tutulması oldukça zordur. Bu gibi sorunların çözümlenmesinde birçok gözlemci ve yöneticiler kendilerine uygun analiz yöntemleri geliştirmişlerdir. En basit yöntem olarak kâğıt kalem yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntemle, frekans uzunlukları ve veri bilgileri kaydedilir (Halıcıoğlu, 2005; Ziyagil ve Çebi, 2000).

Futbolda paslaşma ilk defa İskoçlar tarafından uygulanarak yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Paslaşmanın önemli olduğu diğer takımlar tarafından anlaşıldıktan sonra oyuncuların sahaya yayılmaları düşüncesi doğmuştur. Paslaşma fikri, sistemlerin ortaya çıkmasında önemli bir etken olmuş ve 1872 yılında Glasgow'da, İngiltere ve İskoçya arasında oynanan ilk resmi milli maçta İskoçya 2-2-6, İngiltere 1-1-8 sistemiyle oynamış ve bununla birlikte zamanla sistemlerde, savunma ve hücum arasında denge kurulmaya başlandı. Bununla beraber 2-3-5 ve 2-3-2-3 sistemlerinin uygulanmasıyla günümüz oyun sistemlerinin çıkış noktası olan WM sistemine geçiş sağlandı (Batty, 1971; Sayarı, 1993; Şahinoğlu, 1998). WM sisteminin kullanılması ile takım antrenörleri bu sistemlerden yola çıkarak kendi sistemlerini kullanmaya başlamışlar ve farklı sistemler ortaya çıkmıştır.

Analiz, sayılabilen, ölçülebilen ve matematiksel sonuç elde etmeyi sağlayan sistematik inceleme yöntemidir (Nara, Özkara, Alper, 1998). Takım oyunlarında çoğu zaman en unutulmuş oyuncular, üstün bir performans göstererek takım için faydalı olabilmektedir. Son yıllarda popüler hale gelen bilgisayar programlarının yardımı ile oyun esnasında gerçekten oyuna en fazla katkı sağlayan ve takım için faydalı olan futbolcular belirlenebilmektedir. Ayrıca takımlardaki yıldız olarak kabul edilen oyuncuların performansları pozitif yönde etkileyen diğer oyuncular genellikle gölgede kalmaktadır. Bunun en büyük sebebi, oyun sürecinde futbolcuların performanslarının yeteri kadar ve sağlıklı olarak değerlendirilmemesidir (Tiryaki, 1995). Oyun sırasında elde edilen doğru veriler doğrultusunda her oyuncunun performansı doğru şekilde değerlendirilebilir.

Sistematik olarak yapılan maç analizlerinin ana dayanağı gözleme dayanmaktadır. Gözlem genellikle bilgi toplamak olarak algılanmaktadır. Birçok alanda başlıca araştırma yöntemi olarak gözlem kullanılmaktadır. Doğadaki olaylar, insanların davranışları gözlem yapılarak belirlenir. Bu gözlemler doğru bir biçimde kayıt edilir ve daha sonra veri haline dönüştürülür (Yavuz, 2008). Gözlemler sonucu elde edilen veriler her zaman doğru veriler olmayabilir ve hatalı sonuçlara yönlendirebilir. Ancak bilgili ve alanında uzman kişilerce yapılan doğru gözlem ve elde edilen veriler doğru sonuçlara yönlendirebilir.

Bu çalışma, 2016 UEFA Avrupa Futbol Şampiyonasında ilk dört sırada yer alan futbol takımlarının farklı değişkenler açısından analizi yapılarak, takımların oyun sistemleri, sistemlerden hücum çıkış stratejilerini tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Çalışma nitel bir durum çalışmasıdır. Bu araştırma türünde, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algılandığı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini 2016 UEFA Avrupa Futbol Şampiyonasında mücadele eden 24 takım oluşturmaktadır. Bu takımlar; Fransa, Arnavutluk, Romanya, İsviçre, İngiltere, Galler, Slovakya, Rusya, Almanya, Kuzey İrlanda, Polonya, Ukrayna, İspanya, Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Hırvatistan, Belçika, İrlanda Cumhuriyeti, İsveç, İtalya, Portekiz, İzlanda, Macaristan ve Avusturya milli takımlarıdır. Araştırmanın örneklem grubunu ise Şampiyonayı ilk dört sırada bitiren Portekiz, Fransa, Almanya ve Galler milli takımları oluşturmaktadır.

Araştırmada bu dört takımın şampiyonada oynadığı 26 maç izlenerek oyun sistemleri ve hücum stratejileri kapsamında analiz edilmiştir. İlgili milli takımların oyun sistemlerinin genel görünüşü, oyun içerisindeki taktiksel değişimleri, takımların aralarındaki sistem farklılıkları, kullandıkları hücum çeşitlilikleri ve hücum stratejilerinin sonuca etkinliği, takımlar arasındaki genel taktiksel farklılıklarının oyunun hücum yönüne etkisi analitik olarak incelenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak Instat Scout üyelik hesabımdan araştırmanın maç görüntüleri elde edilmiştir. UEFA resmi internet sitesinden takımların 15'er dakikalık oyun sistemleri alınmıştır. Müsabakalarda, takımların oyun sistemleri ve oyun içerisindeki diziliş varyasyonları, bu dizilişte hücum taktikleri tespit edilmiştir. Maçlar canlı yayında ve sonradan bilgisayardan seyredilerek oluşturulan maç izleme kriter cetveli yöntemi ve el notasyon sistemi ile analiz edilmiştir (El notasyon sisteminde veriler manuel olarak bir forma el ile yazılır). Gözlem formu öncelikle nüsbetteye çizildi daha sonra bu çizimler Tactics Manager programı ile çizilmiştir.

Verilerin Analizleri

2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında en başarılı dört takımın hücum organizasyonlarını belirlemek için futbol sahası bölgelere göre ayrılarak (Şekil 3.1) 1-15, 16-30, 31-45, 46-60, 61-75, 76-90 ve 91-120 zaman aralığındaki takım dizilişleri, oyuncu değişikliği sonrası dizilişi UEFA resmi internet sitesinden ve araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Ayrıca sistemlerden yapılan planlı hücum organizasyonları tarafsız bir teknik direktör, antrenör ve danışmanı tarafından izlenmiştir. Gözlemlerdeki güvenilirlik ve gözlemcilerin tutarlılık kontrolü Inter Observer Agreement (IOA=Gözlemlerde uyuşma/Gözlemlerde uyuşma ve uyuşmama) formülüyle hesaplanmıştır. Video görüntülerinden kriterlerin doğru şekilde kodlanması için 3 araştırmacının farklı zamanlardaki kayıtları karşılaştırılmıştır. Gözlemciler arası uyuşma % 96'dır. Uyumsuzluğun % 4 olması, hücum varyasyonlarının bilinçli şekilde yapılanların grafiğe dönüştürülmesidir.

BULGULAR

2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında en başarılı dört takımın oyun sistemleri ile hücum varyasyonlarının incelenmesi sonrası takım sıralamasına göre bulgular aşağıya çıkarılmıştır.

Tablo 1. Portekiz, Fransa, Almanya ve Galler milli futbol takımlarının kullandıkları oyun sistemleri

	Ana Sistem	Opsiyonlu Sistemler	2. Diziliş
Portekiz	4-1-3-2	4-4-2	4-1-4-1
Fransa	4-2-3-1	4-4-2	4-3-3
Almanya	4-2-3-1	4-3-3/4-1-4-1/4-4-2	3-4-3
Galler	5-3-2	3-5-2/3-4-1-2	3-4-3

Not: Takımlar genellikle ana oyun sistemini kullandılar fakat gerek sakatlıklar gerekse skora ve rakibe göre yapılan hamleler doğrultusunda sistem içerisinde birbirine uyum sağlayan opsiyonlu sistemlere geçiş yaptılar. Bazı maçlarda ise ikinci oyun dizilişi tercih edildi.

Portekiz Futbol Milli Takımının 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasındaki Genel Durumu

Şekil 1. 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında Portekiz Futbol Milli Takımında genellikle oynayan oyuncular.

- Portekiz Futbol Milli Takımının 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında oynadığı sistemler: 4-1-3-2 (4-4-2), 4-1-4-1.
- Genellikle kaybedilen toplarda tekrar topa sahip olabilmek için pres yapıldı, eğer topa sahip olunamamışsa her oyuncu topun arkasına geçti.
- Savunma güvenliği ön planda tutuldu.
- Özellikle skor üstünlüğü yakalandığı zaman kompakt bir oyun anlayışı sergilenerek rakibin pas hatası yapması beklenildi ve hızlı dikine paslar ile kontra ataklar yapıldı.
- Bireysel oyuncu kalitesine bakıldığında topla ilişkileri çok iyi olan oyuncular tercih edildi ve baskı altında çok iyi top saklayarak tek paslarla hareketli boş alana çıkararak baskıdan çıkıldı.
- Özellikle hücum oyuncularının farklı pozisyonları oynayabilme kalitelerinden dolayı hücumda genellikle pozisyon değişikliği yapıldı.
- Kanat oyuncuları ve bek oyuncuları birebir de rakibi geçemedikleri zaman rakibi geçmeden savunma arkasına erken ortalar denendi.
- Oyun ve pozisyon disiplini takım boyu açılmadan 90 dk. boyunca korunmak istendi.

- Bütün takımların genel oyun anlayışlarında merkez kalabalık ve kompakt tutulduğu için ataklar genellikle kanatlardan yönlendirildi.
- Sistem değişiklikleri bazen oyuncuların bireysel yeteneğine göre yapıldı.
- Oyun açılışlarında kaleci genellikle oyunu defans oyuncularını değişik varyasyonlar ile merkezden veya kenarlardan başlatarak yaptı.
- Savunma oyuncusu bazen bilinçli bir şekilde oyun yönünü bir tarafa yönlendirip sonra ani ters uzun topla kanat oyuncularının bireysel yeteneğini kullanarak veya bek oyuncularının bindirmesi ile yapılan ortalar ile sonuca gidilmek istendi.
- Hava hâkimiyeti iyi olan forvet oyuncularına uzun topla atıldı. Topla buluşan forvet oyuncusu diğer forvet oyuncusuna servis yaptı. Forvet arkası ve kanat oyuncuları dönen topla almak için alanı daralttı.
- Merkezden kurulan oyunda kanat oyuncuları içeri doğru koşu yaparken bek oyuncuları bindirme yaparak orta yapmaları sağlandı.
- Kompakt savunma yapan rakiplere karşı rakibin savunma dengesini bozmak için diyagonal bir şekilde oyun yönü değiştirildi ve kanat oyuncuları veya bek oyuncularının ortaları ile sonuca gidilmek istendi.
- Kompakt savunma yapan rakiplere karşı merkezde riske girmeden topla kanatlara aktarıldı ve kanatlarda bireysel kalite sayesinde 1e1 dribling ile rakip savunma geçilmek istendi.
- Rakip takım duran topla kullanırken genellikle bütün oyuncular takım savunmasına yardımcı olarak kapılan topla tek kontakla hızlı dikine çıkılarak dribling gücü iyi olan oyuncularla sonuca gidilmek istendi.
- Topa karşı baskıyı alanında iyi yapan rakiplere karşı bazen kanat oyuncuları içeri doğru koşu yaparak pası alıyor ve bek oyuncuları bindirme yapıyor bazen de forvet oyuncusu baskıdan çıkıp pası alarak bek oyuncularının bindirdiği alana yönlendiriyor.
- Pas ile kullanılan duran topla öncelikle rakip savunmasının dengesi bozulmak istendi ve oluşan boş alana pasların atılması ile bu alana koşu yapan oyuncular buluşturularak sonuca gidilmek istendi.
- Sadece bir maçı (yarı final) 90 dk. içerisinde kazanabildiler ama taktiksel disiplin ve sabırlı oyun başarıda olmazsa olmazdı.
- Hücumda çeşitlilik ve değişkenlik (pozisyon değişimi) başarı faktörüydü.
- Kontra futboluna dayalı oyun anlayışları gözlemlendi.

Not: İsimler değişik olsa da takımın hücum çıkış mantalitesi genellikle değişmiyor ve bazen pozisyondaki bireysel özelliğe göre ekstra hücum organizasyonları yapıldı.

Fransa Futbol Milli Takımının 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasındaki Genel Durumu

Şekil 2. 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında Fransa Futbol Milli Takımında genellikle oynayan oyuncular.

- Fransa Futbol Milli Takımının 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında oynadığı sistemler: 4-2-3-1 (4-4-2), 4-3-3.
- Turnuva 4-3-3 oyun sistemi ile başlandı fakat etkili olamayınca 4-2-3-1 oyun sistemine dönüş yapıldı.
- Genellikle kaybedilen toplarda tekrar topa sahip olabilmek için pres yapıldı, eğer topa sahip olunamamışsa her oyuncu topun arkasına geçti.
- Savunma güvenliği ön planda tutuldu.
- Forvet arkası pozisyonunda bilinen on numara özellikli oyuncu yerine sahte 9 oyuncusu serbest oyun tarzı ile hücumda sürekli gezgin oynayarak hücum çeşitliliği sağladı.
- Oyun açılışlarında kaleci genellikle oyunu defans oyuncularını değişik varyasyonlar ile merkezden başlatarak orta sahaya geçişlerden sonra ofansif duruş sergileyen bek oyuncularını iyi pas opsiyonu sağladılar.
- Bireysel oyuncu kalitesine bakıldığında topla ilişkileri çok iyi olan oyuncular tercih edildi ve baskı altında çok iyi top saklayarak tek paslarla hareketli boş alana çıkarak baskıdan çıkıldı.

- Kanat oyuncularını ve bek oyuncularını birbir de rakibi geçemedikleri zaman rakibi geçmeden savunma arkasına erken ortalar denendi.
- Oyun disiplini takım boyu açılmadan 90 dk. boyunca korunmak istendi.
- Bütün takımların genel oyun anlayışlarında merkez kalabalık ve kompakt tutulduğu için ataklar genellikle kanatlardan yönlendirildi.
- Bek oyuncularını İkinci ve üçüncü bölgede ofansif duruş sergileyerek hücumu genişlik ve opsiyon getirdi.
- Forvet oyuncusu merkezi boşaltarak rakibin savunma dengesi bozulmak istenildi ve merkezden dribling ile hücumu çıkan oyunculara alan açarak sonuca gidilmek istenildi.
- Hava hakimiyeti ve ikili mücadelesi iyi olan forvete uzun toplar oynandı. Forvet arkası ile kanat oyuncularını dönen topları almak için alanı daraltarak sonuca gidilmek istendi.
- Bek oyuncularını hücumu çıkarmak için merkezden oyun kurarken kanat oyuncularını içeri doğru koşu yaparak bek oyuncularının bindirmesi ile yapılan ortalar ile forvet oyuncularını ve orta sahadan gelen destek ile sonuca gidilmek istendi.
- Kompakt savunma yapan rakiplere karşı merkezde riske girmeden toplar kanatlara aktarıldı ve kanatlarda bireysel kalite sayesinde birbir dribling gücü ile rakip savunma geçilmek istendi.
- Kompakt savunma yapan rakiplere karşı rakibin savunma dengesini bozmak için oyun yönünü ön libero oyuncularını veya kanat oyuncularının merkeze doğru dribling yapması ile değiştirildi.
- Kompakt ve birinci bölgede savunma yapan rakiplere karşı oyun yönü değiştirilerek hücum yapılacak boş alan arandı ve bazen de uzun toplar denendi.
- Rakip takım duran topları kullanırken kapılan toplarda genellikle tehlikeli alandan uzun toplar ile çıkıldı ve dribling gücü iyi olan oyuncularla birbir sonuca gidilmek istendi.
- Hücumda çok etkili bir takım görüntüsü çizdiler ve hücumda çeşitliliği ve değişkenliği mükemmel seviyedeydi.
- Hücum aksiyonlarını hem merkezden hem de kanatlardan yapabilen çok kaliteli bir takım.
- Savunmadan garanti paslarla çıkılarak hücumda boş koşular yapıldı ve boşaltılan alanlara dikine atılan paslarla pozisyon çeşitliliği çoğaltıldı.
- Genellikle oyuna hükmeden oyun tarzı ile özellikle ikinci yarıdaki baskılı futbolundan takımın genel potansiyelinin çok iyi olduğunu gösteriyor.

- Not: İsimler değişik olsa da takımın hücum çıkış mentalitesi genellikle değişmiyor ve bazen pozisyondaki bireysel özelliğe göre ekstra hücum organizasyonları yapıldı.

Almanya Futbol Milli Takımının 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasındaki Genel

Durumu

Şekil 3. 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında Almanya Futbol Milli Takımında genellikle oynayan oyuncular.

- Almanya Futbol Milli Takımının 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında hücumda oynadığı sistemler: 4-2-3-1 (4-3-3), 4-4-2 (4-1-4-1), 3-4-3.
- Özellikle hücum oyuncularının farklı pozisyonları oynayabilme kalitelerinden dolayı hücumda genellikle pozisyon değişikliği yapıldı.
- Futbolun yeni trendlerini uygulayarak futbolun geleceğine katkı sağlayan ve çok çeşitlilik gösterebilen bir takım fakat sonuçlandırmadaki etkisizliği gözlemlendi.
- Genellikle kaybedilen toplarda tekrar topa sahip olabilmek için pres yapıldı, eğer topa sahip olunamamışsa her oyuncu topun arkasına geçti.
- Savunma güvenliği ön planda tutuldu.
- Kanat oyuncuları ve bek oyuncuları birebir de rakibi geçemedikleri zaman rakibi geçmeden savunma arkasına erken ortalar yaptılar.
- Oyun disiplini takım boyu açılmadan hücumda ve savunmada kompakt bir şekilde 90 dk. boyunca korundu.
- Bireysel oyuncu kalitesine bakıldığında topla ilişkileri çok iyi olan oyuncular tercih edildi ve baskı altında çok iyi top saklayarak tek paslarla hareketli boş alana çıkarak baskıdan çıkıldı.

- Bütün takımların genel oyun anlayışlarında merkez kalabalık ve kompakt tutulduğu için ataklar genellikle kanatlardan yönlendirildi.
- Oyun açılışlarında kaleci genellikle oyunu defans oyuncularını değişik varyasyonlar ile merkezden başlatarak orta sahaya geçişlerden sonra ofansif duruş sergileyen bek oyuncularını kullanarak hücumla çeşitlilik sağladılar.
- Bek oyuncularını hücumla çıkarmak için merkezden oyun kurarken kanat oyuncuları içeri doğru koşu yaparak bek oyuncularının bindirmesiyle yapılan ortalar ile sonuca gidilmek istendi.
- Kompakt savunma yapan rakiplere karşı merkezde riske girmeden toplar kanatlara aktarıldı ve kanatlarda bireysel kalite sayesinde birbir dribleme gücü ile rakip savunma geçilmek istendi.
- Kompakt savunma yapan rakiplere karşı rakibin savunma dengesini bozmak için oyun yönünü ön libero oyuncuları veya kanat oyuncularının merkeze doğru dribleme yapması ile değiştirildi.
- Kompakt ve birinci bölgede savunma yapan rakiplere karşı oyun yönü hızlı bir şekilde değiştirilerek savunma dengesi bozulmak istendi ve hücum yapılacak boş alan arandı, bazen de savunma arkasına uzun toplar denendi.
- Savunmada ve orta sahada topa sahip olan oyuncu bilinçli bir şekilde oyun yönünü bir tarafa yönlendirip sonra ani ters uzun toplarla kanat oyuncularının bireysel yeteneğini kullanarak veya bek oyuncularının bindirmesi ile yapılan ortalar ile sonuca gidilmek istendi.
- Çift forvet ile oynadıkları zaman, forvet oyuncularının bir tanesine uzun toplar atıldı. Topla buluşan forvet oyuncusu diğer forvet oyuncusuna servis yapması istendi. Forvet arkası ile kanat oyuncularının alanı daraltması ile sonuca gidilmek istendi.
- Rakip takım duran topları kullanırken genellikle bütün oyuncular takım savunmasına yardımcı olarak kapılan toplarda genellikle tek kontakla hızlı dikine çıkılarak dribleme gücü iyi olan oyuncularla sonuca gidilmek istendi.
- Bek oyuncuları rakibin birinci bölgesinde çizgiye kadar genişlik yaparak pozisyon alması ile hücumla katkı sağlaması ve disiplinli üst düzey merkez oyuncuları sayesinde oyun yönü hızlıca değiştirildi ve dikine paslar ile kombine organizasyonlar geliştirildi.

- Birinci bölgede kompakt savunma yapan rakiplere karşı hücumda aktif pozisyon değişikliği ve savunma arkasına boş koşular yaparak rakip savunma dengesi bozulmak istendi.
- Rakiplerin kaleciden oyun açılışları genellikle rakibin birinci bölgesinde hücum presi uygulanarak engellendi ve bu oyun anlayışı Almanya'nın oyuna ne kadar hükmetmek istediğinin bir göstergesidir.
- Genel oyun anlayışında oyuna hükmetmek için topa sahip olup oyunu yönlendirebilmek adına top kayıplarından sonra alanlar daraltılarak pres başlatıldı ve topa sahip olan oyuncunun olduğu bölgede kompakt bir duruş sergileyerek ve sayısal üstünlük sağlanarak topa karşı baskı uygulandı.
- Kendi adına trendlerin devamı olarak, 2006'dan beri oynanan turnuvalardaki en fazla topa sahip olma oranına sahip %64 (oyunu yönlendiren). En fazla hücum aksiyonu yapmasına rağmen (99 adet) en az gol oranına sahip (%1,2) olması bize sonuçlandırmadaki yetersizliği açıkça ortaya koyuyor.

Not: İsimler değişik olsa da takımın hücum çıkış mantalitesi genellikle değişmiyor ve bazen pozisyondaki bireysel özelliğe göre ekstra hücum organizasyonları yapıldı.

Galler Futbol Milli Takımının 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasındaki Genel Durumu

Durumu

Şekil 4. 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında Galler Futbol Milli Takımında genellikle oynayan oyuncular.

- Galler Futbol Milli Takımının 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında hücumda oynadığı sistemler: 5-3-2 (3-5-2), 3-4-3, 3-4-1-2.

- Genellikle kaybedilen toplarda tekrar topa sahip olabilmek için pres yapıldı, eğer topa sahip olunamamışsa her oyuncu topun arkasına geçti.
- Savunma güvenliği ön planda tutuldu.
- Merkez orta saha oyuncularını genellikle oyun açılışlarında ve sonuçlandırmada üçgen pozisyonunu aldılar.
- Oyun açılışlarında kaleci genellikle üçlü savunmanın çizgiye kadar genişlik yapması ile oyunu başlattı ve orta sahaya geçişlerden sonra ofansif duruş sergileyen bek oyuncularını iyi pas opsiyonu sağladılar.
- Kompakt savunma yapan rakiplere karşı merkezde riske girmeden topları kanat oyuncularına ve forvet oyuncularına aktarıldı. Kanat ve forvet oyuncularının bireysel kalitesi sayesinde birbir dribling gücü ile rakip savunma geçilmek istendi.
- Duran toplarda genellikle başarılı olundu.
- Forvet oyuncularının bir tanesine uzun toplar atıldı. Topla buluşan forvet oyuncusu bazen diğer forvet oyuncusuna servis yaptı bazen de forvet arkası ile kanat oyuncularının alanı daraltması ile sonuca gidilmek istendi.
- Kompakt savunma yapan rakiplere karşı rakibin savunma dengesini bozmak için oyun yönü merkez orta saha oyuncularını ile değiştirildi.
- Bütün takımların genel oyun anlayışlarında merkez kalabalık ve kompakt tutulduğu için ataklar kanatlardan yönlendirildi.
- Top rakipteyken rakibin pas hatası yapması beklenildi ve kapılan toplar ile kontra atak denendi.
- Turnuva boyunca pozisyonlarda oyuncu isimleri değişmiş olsa da sistem değiştirilmedi.
- Rakip takım duran topları kullanırken kapılan toplarda genellikle tehlikeli alandan uzun toplar ile çıkıldı ve dribling gücü iyi olan oyuncularla birebir sonuca gidilmek istendi.
- Bireysel oyuncu kalitesine bakıldığında topa ilişkileri çok iyi olan oyuncular tercih edildi ve baskı altında çok iyi top saklayarak tek paslarla hareketli boş alana çıkarak baskıdan çıkıldı.
- Oyun disiplini takım boyu açılmadan 90 dk. boyunca korunmak istendi.
- Pas ile kullanılan duran toplarda öncelikle rakip savunmasının dengesi bozulmak istendi ve oluşan boş alana pasların atılması ile bu alana koşu yapan oyuncular toplarla buluşturularak sonuca gidilmek istendi.

- Kompakt oyun anlayışı, fiziksel üstünlük, hücumda bireysel kalite ve takımın kazanma isteği başarıdaki en önemli özellikleriydi.
- Savunmada topa sahip olmak için birinci bölgeye kadar pres bekletildi. Top kaptıktan sonra dikine paslarla hızlı geçişler yapılarak (kontra atak) sonuca gidilmek istendi.
- Oyun açılışından sonra birinci ve ikinci bölgede savunma yapan rakiplere karşı dikine pas alanları bulunamadığı için çok sık ve uzunca süre yan paslar yapıldı ve çözüm bulunamadı, böylece rakipler için pres alanları oluştu. Hücumda çözüm bireysel kaliteden beklenildi.

Not: İsimler değişik olsa da takımın hücum çıkış mantalitesi genellikle değişmiyor ve bazen pozisyondaki bireysel özelliğe göre ekstra hücum organizasyonları yapıldı.

Portekiz, Fransa, Almanya ve Galler Milli Futbol Takımlarının Ortak Yönleri

- 4-2-3-1 oyun sistemini Galler hariç diğer takımlar uyguladı.
- Bütün takımlar tek oyun sistemine bağlı kalmadan çeşitli oyun sistemlerini uyguladılar.
- Kompakt kalabalık merkeze karşı bek oyuncularını ikinci ve üçüncü bölgede ofansif duruş sergileyerek hücum genişlik ve hücum çeşitliliği sağladılar.
- Özellikle hücum oyuncularının farklı pozisyonları oynayabilme kalitelerinden dolayı hücumda genellikle pozisyon değişikliği yapıldı.
- Bütün takımların genel oyun anlayışlarında merkez kalabalık ve kompakt tutulduğu için ataklar genellikle kanatlardan yönlendirildi.
- Kalecilerin teknik kapasitesi iyiydi ve oyun açılışları iyi yapıldı.
- Hücumda çözüm üretilmediği zaman pozisyonlarda değişkenlik ve çeşitlilik uygulandı.
- Defansif acıdan savunma güvenliği ön planda tutuldu.
- Kompakt savunma yapan rakiplere karşı merkezde riske girmeden toplar kanatlara aktarıldı ve kanatlarda bireysel kalite sayesinde birebir dribbling gücü ile rakip savunma geçilmek istendi.
- Genellikle kaybedilen toplarda tekrar topa sahip olabilmek için pres yapıldı, eğer topa sahip olunamamışsa her oyuncu topun arkasına geçti.
- Hava hakimiyeti ve ikili mücadelesi iyi olan forvet oyuncusuna uzun toplar oynandı.
- Forvet arkası ile kanat oyuncularını dönen topları almak için alanı daraltarak sonuca gidilmek istendi.

- Bireysel oyuncu kalitesine bakıldığında topla ilişkileri çok iyi olan oyuncular tercih edildi ve baskı altında çok iyi top saklayarak tek paslarla hareketli boş alana çıkararak baskıdan çıkıldı.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, 2016 UEFA Avrupa Futbol Şampiyonasında ilk dört sırada yer alan futbol takımlarının farklı değişkenler açısından analizi yapılarak, takımların oyun sistemleri, sistemlerden hücum çıkış stratejilerini tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında hücumda Portekiz futbol milli takımı 4-1-3-2 (4-4-2), 4-1-4-1 sisteminde, Fransa futbol milli takımı 4-2-3-1 (4-4-2), 4-3-3 sisteminde, Almanya futbol milli takımı 4-2-3-1 (4-3-3), 4-4-2 (4-1-4-1), 3-4-3 sisteminde Galler futbol milli takımı ise 5-3-2 (3-5-2), 3-4-3, 3-4-1-2 sisteminde mücadele etmişlerdir. Bu sistemler arasında en iyi dört takımın en fazla kullandığı sistem ise 4-2-3-1 sistemidir. Galler futbol milli takımı turnuvada diğer takımlara göre farklı sistemleri oynayarak dikkat çekmektedir. UEFA'nın yapmış olduğu araştırmada 24 takımın 10'u tarafından kullanılan 4-2-3-1 sisteminin turnuvada en fazla kullanılan sistem olduğu belirtilmiştir. Büyük turnuvaların geçmişine bakıldığında zaman 2006, 2008, 2010, 2012 ve 2014 Dünya Kupaları ve Avrupa Şampiyonalarında başarılı takımların bu oyun sistemini tercih ettikleri gözlemlenmiştir (Harrold, 2016). 4-2-3-1 sisteminin tercih edilmesinin sebepleri arasında hücum oyuncularının farklı pozisyonları oynayabilme özelliğinin avantajları düşünülmüş olabilir. Bu özellik hücum ve pozisyonlara değişkenlik ve çeşitlilik sağlıyor olabilir. Çalışmamızdaki bulgular; bu oyun sisteminin hücum ve savunma anlamında artılarının daha fazla olduğunu, yani diğer oyun sistemlerine kolay geçişlerin yanı sıra, oyun sistemini değiştirmeden ofansif ve defansif pozisyona geçişlerinin daha kolay ve kısa zamanda yapılabildiğini gösteriyor. Bu sistemin daha fazla tercih edilmesinin diğer bir nedeni ise bu sistemi oynayabilecek oyuncu sayısının daha fazla olması olabilir.

2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında en başarılı dört takımın temel oyun sisteminde alternatifleri ve ikinci oyun sistemleri olduğu tespit edilmiştir. Takımlar oyun esnasında skora ve rakibin oyuncu değişikliğine göre tek oyun sistemine bağlı kalmadan farklı taktiksel sistemleri uygulamıştır. Alman Futbol Federasyonunun yapmış olduğu analize göre takımlar 2008 Avrupa Futbol Şampiyonasında genellikle aynı oyun sistemlerine turnuva boyunca sadık

kaldıkları, ancak 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası analizindeki verilere göre 2008 Avrupa Futbol Şampiyonasından sonraki turnuvalarda çeşitlilikler gözlemlendiği belirtilmiştir (Vieth, 2016). Bu değişiklikler oyuncu kalitesinin farklı oyun sistemlerini uygulayabilme kapasitesine bağlanabiliriz. Takımların çeşitli oyun sistemlerini kullanmaları hücumda çeşitliliği ve rakibin dezavantajlarını avantaja çevirme isteği üzerine düşünülmüş olabilir. En başarılı dört takım rakibin oyununu bozarak kontra atağa çıkmak yerine kendi oyun sistemini oynamanın başarıda önemli bir faktör olduğunu göstermektedir.

Oyun esnasında yapılan sistem değişikliği hamlelerinin diğer amacı da sistemlerin sistemlere olan üstünlüğünü kullanma düşüncesi olabilir. Analiz edilen dört takım arasında uygulanan oyun sistemleri ve hücum çıkış taktikleri bakımından anlamlı bir farklılık belirlendiği şematik olarak gösterilmiştir. Bu sonuçlar oyun sistemlerinin birbirine olan üstünlüğü ve uygulanış şekillerinin önemini göstermektedir. Futbol oyununda sistemlerin önemi, hücum stratejilerinin çeşitliliği ve hücum planlı çıkışların verimliliği ile ilgili bulgular tezimizi destekler niteliktedir.

Galler, Fransa ve Almanya futbol milli takımları duran toplarda genellikle başarılı olmuştur. Almanya futbol federasyonu 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası analizindeki verilerine göre 2012 Avrupa futbol şampiyonasındaki duran topların gol oranı 2016 Avrupa futbol şampiyonasında 32 gol ile %30 oranına kadar yükselmiştir (Vieth,2016). Bu istatistiklerde görüldüğü gibi gol oranının yükselmesi takımların duran toplardaki stratejilerini geliştirdiklerini ortaya koyduğu düşünülmektedir.

Turnuvada en iyi dört takımın kaybedilen toplarda genellikle tekrar topa sahip olabilmek için pres yaptığı, eğer topa sahip olunamamışsa her oyuncunun topun arkasına geçerek savunmayı ön planda tuttuğu ve kapılan toplar ile takımların kontra atağa çıkmaya çalıştıkları belirlenmiştir. UEFA'nın yapmış olduğu araştırmada turnuvada kontra ataklardan oluşan hücum aksiyonları ve bu ataklardan bulunan gollerde büyük düşüş gözlemlendiği belirlenmiştir. 2008 Avrupa Futbol Şampiyonasında hücum aksiyonlarından kontra atakla sonuçlanan goller % 46 iken 2012 ve 2016 da % 23 e kadar gerilemesi takımların kontra ataklara karşı önlemlerini iyi bir şekilde aldığını destekler niteliktedir (Harrold, 2016). Bu verilere göre hücum planlarında çeşitliliğin önemini gözler önüne sermektedir.

Takımlar oyun açılışlarını kalecilerden başlatıp genellikle oyunu defans oyuncularının değişik varyasyonları ile merkezden orta sahaya geçişleri sağlanmıştır. Genel oyun anlayışlarında merkez kalabalık ve kompakt tutulduğu için ataklar genellikle kanatlardan

yönlendirilmiştir. Merkezden kurulan oyunda kanat oyuncularını içeri doğru koşu yaparken bek oyuncularının bindirme yaparak orta yaptıkları tespit edilmiştir. Hücumda forvet oyuncuları kadar orta saha oyuncularının da etkili olduğu gözlemlenmiştir. UEFA'nın yapmış olduğu araştırmada turnuva genelinde gollerin 47'sini forvet oyuncuları, 45'ini orta saha oyuncuları ve 13'ünü savunma oyuncuları atmıştır (Harrold, 2016). Orta saha oyuncularının forvet oyuncuları kadar skora etki etmeleri sonuçlandırma kalitelerini ve orta saha oyuncularından istenilen profilin değiştiğini göstermektedir. Orta saha oyuncularının hücum oyuncuları kadar gol atmaları ofansif oyun sistemlerini veya sistem içerisindeki oyuncu tercihlerinin ofansif özellikli tercih etmenin avantajlı olduğunu destekler niteliktedir.

Takımların oyun disiplinini takım boyu açılmadan hücumda ve savunmada kompakt bir şekilde 90 dk. boyunca korumaya çalıştığı belirlenmiştir. UEFA'nın yapmış olduğu araştırma ve Instat Scout değerlendirmelerine göre turnuvada toplam 108 gol atıldı, atılan gollerin 42'si ilk yarı, 66 golün ise ikinci yarı ve uzatma dakikalarında atıldığı belirtilmiştir. Bu sonuçlar takımların maçın başlarında fazla risk almadan daha kontrollü oyunu tercih etmelerinden dolayı birbirlerine az pozisyon verdiklerini göstermektedir. Devre arasında rakibin teknik ve taktik yapısının değerlendirilmesi, ikinci yarıdaki oyuncu değişiklikleri, maç sonuna doğru yorgunluğun artması ve skora göre takımların risk almasından dolayı bu durumun oluştuğu düşünülmektedir. Bu faktörlerden dolayı ikinci yarıda daha fazla başarılı hücum gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. İlgili literatürlerde bu tespiti desteklemektedir (Harrold, 2016; Instat Scout, 2016).

Yapılan analizlere göre takımlar top rakipteyken rakibin pas hatası yapmasını ve kapılan toplar ile kontra atağa çıkmayı denedikleri görülmektedir. Bu taktik ile yapılan hücumların gol ile sonuçlanması daha kısa sürede olduğu tespit edilmiştir. Aynı turnuvada Instat Scout'ın yapmış olduğu araştırmada turnuvada golle sonuçlanan atakların ortalama süresi 00:10 sn, gol öncesi ortalama pas sayısı 3,5 olduğu belirtilmiştir (Instat Scout, 2016). Bu çalışma ile atakların süreleri, hızlı geçişle, dikine paslar ile kısaltılmaya ve sonuçlandırma kalitesinin artırılmaya çalışıldığı yeni bir trend olarak belirlenmiştir. Analiz edilen dört takım ikinci bölgeyi temel strateji alanı olarak kullanmıştır. Böylece ön alanda top kazanıldıktan sonra rakip kaleye olan mesafelerin yakınlığı veya hızlı bir şekilde atağı sonuçlandırma hedeflenmiş olabilir. Yapılacak antrenman planlamaları ve çalışmaların; rakip defansif pozisyonunu almadan, hızlı, daha az pas sayısı ve daha kısa sürede hücumun sonuçlandırabilmesi doğrultusunda gerçekleştirilmesi hücum başarısını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Yapılan analizlere göre; Portekiz ve Fransa milli takımlarının hücumda çeşitlilik ve değişkenliği önemli (pozisyon değişimi) başarı faktörüdür. Fransa hücum aksiyonlarını hem merkezden hem de kanatlardan yapabilen çok kaliteli bir takım görüntüsündeydi. Almanya milli takımı hücum oyuncularının farklı pozisyonları oynayabilme kalitelerinden dolayı hücumda genellikle pozisyon değişikliği yapıldı. Galler milli takımı turnuva boyunca pozisyonlarda oyuncu isimlerini değiştirmiş olsa da sistemi değiştirmede ve savunma güvenliğini ön planda tutarak hücum organizasyonlarını yapmaya çalıştığı görülmüştür. Instat Scout'ın verilerine göre takımların turnuva genelinde yaptığı hücum organizasyonlarında atılan goller yerleşik hücumda %73, kontra ataklarda ise %27'dir. Galler dışındaki en başarılı 3 takım ortalamanın üzerinde 102 adet hücum organizasyonu yapmış ve kontra atak yememek için pozisyonları sonuçlandırmıştır. Yerleşik hücum organizasyonlarında en başarılı üç takım ortalamanın üzerinde 78 adet, hücumu yönelik isabetli paslarda ortalamanın üzerinde 348 pas yapmış olduğu görülmektedir (Instat Scout, 2016). Başarılı olmuş takımların bu istatistiklerine bakıldığında; hücumda daha etkili olabilmek ve topa sahip olarak oyuna yön vermek için yerleşik hücum organizasyonlarının sayısı ve çeşitliliğinin planlanması gerektiği sonucu çıkartılabilir. Çalışmamızdan elde edilen bulgular ve yapılan diğer araştırmalar sonucunda futbolda yerleşik hücumda daha başarılı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Bu sebeple yapılacak antrenmanlarda ve maç stratejisinin planlanmasında bu taktiksel anlayışın göz önünde bulundurulmasının başarıyı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Yapılan analize göre 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında yıldız oyuncular sistemlerde pozisyon disiplinine hücumda ve savunmada sadık kaldıkları tespit edilmiştir. Alman Futbol Federasyonunun yapmış olduğu analiz bulgularımızı destekler niteliktedir (Vieth, 2016). Bu bize başarılı olmak için bireysel olarak değil takım halinde taktiksel disipline uymanın önemini göstermektedir.

2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında Almanya milli takımı bazı maçlarda sahte dokuz denilen oyuncu kullanarak gizli forvet oyun sistemini tercih ettiği görülmüştür. Finale kalan Fransa milli takımı bu sistemde tercih ettiği sahte dokuz özellikli Griezmann turnuvanın gol kralı olarak bu yeni trendin önemini göstermektedir. Almanya milli takımı forvet pozisyonunda yaşadığı sakatlıklar nedeniyle sahte dokuz özellikli oyuncuyu (Götze) forvet pozisyonunda kullanmış fakat bunda başarılı olunamadığı gözlemlenmiştir. Alman Futbol Federasyonunun yapmış olduğu analize göre 2012 Avrupa Futbol Şampiyonasında bazı başarılı takımlar orta sahanın önünde hücumu daha fazla destek veren bir oyuncu ve zaman zaman da ikinci forvet

(sahte dokuz diye tabir edilen, bloklar arası pas oyununda görev alan) özellikli oyuncu oynatmayı tercih etmişlerdir (Vieth, 2016). Bu gözlem bize her oyuncunun gerçek pozisyonunda oynaması gerektiğinin önemini ve oynadığı pozisyonun özelliğini taşıması gerektiğini göstermektedir.

2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında turnuvanın favori takımları hem savunma hem de hücumda taktiksel ve pozisyon disiplinine bağlı kaldıkları gözlemlenmiştir. Alman Futbol Federasyonunun yapmış olduğu analize göre 2014 Dünya Kupasında turnuvaya favori olarak başlayan takımların savunmada stabil olmayışlarından kaynaklanan başarısızlıkları tespit etmişlerdir (Vieth, 2016). Bu veri bize uygulanan sistemlerde oyuncuların pozisyon disiplinine bağlı kalmanın başarıdaki önemini göstermektedir.

2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında Portekiz ve Galler milli takımları turnuva genelinde çift forvet sisteminde oynadılar. Alman Futbol Federasyonunun yapmış olduğu analizlerde ise son yıllarda yapılan büyük turnuvalarda çift forvet ile oynayan milli takımlar şampiyon olamamıştır (Vieth, 2016). Portekiz ve Galler milli takımlarının çift forvet tercihi; hücumda sayı üstünlüğü sağlayarak sonuca gitmek ve rakibin oyun açılışlarını daha etkili şekilde engellemek amaçlı düşünülmüş olabilir. Portekiz milli takımı bu sistem ile şampiyon olarak tek forvet ile başarılı olunur verisini değiştirmiş olmaktadır.

Başarılı dört takımın hücum kombinasyonlarında sürekli değişkenlik ve çeşitlilikleri gözlemlendi. Bu bize hücumda her türlü savunmaya karşı bir çözüm üretildiğini ve çözümlerde tek bir opsiyona bağlı kalınmadığını gösteriyor. Bu veri bize hücumda çeşitliliğin önemini destekler niteliktedir. Almanya Futbol Federasyonunun yapmış olduğu analizler de çalışma sonuçlarımız ile benzerlik göstermektedir (Vieth, 2016).

Turnuvalar için antrenman modelleri oluşturulurken, müsabakaya uygunluk gösteren taktik uygulamaların seçiminde bu verilerin göz önünde bulundurulmasının başarıyı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası sonuçlarına göre turnuvayı ilk dört sırada tamamlayan takımların hücum stratejileri analiz edilmiş ve bu stratejilerin başarıda çok büyük bir rolü ve önemi olduğu ortaya koyulmuştur.

Gol pozisyonlarının oluşumundan önce çalışılmış planlar ve bu planların uygulama şablonları resmedilmiş ve bu planların hücum üstünlüğünü sağlamadaki önemi görülmüştür. Güvenli oyun açılışları, kalecinin oyun açılışında rol alması ve rakip alanda boş alan bulana kadar yapılan ısrarlı pas ve topa sahip olma stratejisinin sonuçlar üzerinde olumlu etkileri tespit edilmiştir.

Oyuncular değişse de hücum planlarına sadık kalmanın başarıyı olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Farklı pozisyonda oynayabilen oyuncular kullanmanın ve bu oyuncuların saha içerisindeki görevlerini değiştirmenin, hücum pozisyonlarında değişkenlik ve çeşitliliğin sonuca olumlu yönde etkileri gösterilmiştir.

Hücum planlarının yapısı incelenmiş ve başlangıçtan sonuçlandırmaya kadar detaylandırılmış hücum planlarının sonuca olumlu etkileri gösterilmiştir. Planlı hücumlar yerine daha çok kontra atak stratejisini benimseyen takımların daha az başarılı olduğu tespit edilmiştir.

2016 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda uygulanan hücum stratejilerinin önceki turnuvalara göre çeşitli avantajlar sağladığı görülmüştür. Örneğin çift forvet oynayan ve 4-2-3-1 sistemini uygulayan takımların hücum stratejilerinde daha başarılı oldukları görülmüştür.

Oyun esnasında değişen skor ve rakip planlarına göre hücum stratejilerini değiştirmenin avantajları tespit edilmiştir. Bu sebeple; başarılı hücum sayısını arttırmak ve hücumda çeşitliliği sağlamak için daha çok birebirde rakibini geçebilme yeteneğini geliştirmeye yönelik çalışmalara ağırlık verilmesinin başarıyı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Takımların savunma stratejilerini geliştirdikleri, top kaybında topun olduğu bölgede pres yaptığı, oyuncuların mesafeleri daraltarak alanındaki rakibe baskı kurduğu ve gol ortalamalarının düştüğü tespit edilmiş, duran topların ve istatistiki verilerin sonuçlar üzerindeki etkileri gösterilmiştir. Bu durumun futbol oyununun bir karakteristiği olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla yapılacak antrenmanlarda ve maçlardaki taktik anlayışın belirlenmesinde bu verilerin dikkate alınmasının başarıyı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Aynı oyun formasyonu içerisinde farklı hücum planları uygulamanın sonuca olumlu etkileri gösterilmiştir. Kapalı savunmalara (merkezi kalabalık tutan oyun anlayışı) karşı beklerin üçüncü bölgeye kadar çıkarak hücum katılmaları ile hücum etkinliğinin arttığı gösterilmiştir. Bu sebeple savunma oyuncularının planlı şekilde hücum katılımının sağlanması başarıyı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Fransa, Almanya ve Portekiz milli takımları sürekli topa sahip olma ve oyuna hükmetme stratejisi üzerine kurdukları stratejileri ile başarılı oldular. Bunun yanı sıra takım oyununa sadık kalınması turnuvada ön plana çıkmış unsurdur. Başarılı olmuş takımlar tarafından uygulanan yeni oyun trendlerinin bu ve benzeri ortak yönlerinin çağdaş futboldaki önemi gösterilmiştir.

Bu analizler sayesinde hücum planlarının başlangıçtan sonuca kadar olan tüm evreleri ve futboldaki yeni trendler düşünülerek antrenman ve müsabaka uygulamalarına yönelik

bilimsel çalışmalar oluşturulabilir. Bu sebeple antrenmanlarda ve maçlarda başarılı hücum gerçekleştirmek için antrenmanların çalışmamızdan elde edilen verilere göre düzenlenmesinin başarıyı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Yapılan analizler önceki Avrupa Şampiyonaları ve Dünya Kupalarındaki futbol stratejileri ile karşılaştırılarak futbolun hangi yöne yöneldiği tespit edilebilir, yapılan hücum analizleri, istatistikler ve benzeri birçok farklı gözlemlerden oluşan sonuçlar antrenörler tarafından değerlendirilebilir, kabul görülüp geliştirilebilir, antrenman ve müsabaka uygulamalarına dönüştürülebilir.

KAYNAKLAR

1. **Apaydın A, Akkurt S.,** (1996). Profosyonel Futbol Takımlarında Maç Analizi. 1. Futbol ve Bilim Kongresi, İzmir.
2. **Batty E.,** (1971). Modern futbol, İstanbul, Sander Yayınları,14.
3. **Emre T.,** (2000). Niğde İli Profesyonel ve Amatör Futbolcuların Kuvvet Parametrelerinin Ölçülüp Kıyaslanması. Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi.
4. **Halıoğlu F.,** (2005). Forecasting the Professional Team Sports Events: Evidence from Euro 2000 and 2004 Football Tournaments. International Research on Sports Economics and Production, s: 95- 111.
5. **Harrold M.,** (2016). Uefa Euro 2016 France Technischer bericht. Switzerland, Nyon, s. 42-54.
6. **İmamoğlu O, Çebi M, Kılıçgil E.,** (2007). 2006 FIFA Dünya Futbol Kupası'ndaki gollerin teknik ve taktik kriterlere göre analizi, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. Cilt: V, Sayı: 4, s. 157- 65.
7. **Instat Scout,** (2016). Özet rapor. Europe. European Championship, 2016, s.1-14. <https://instatscout.com/login> Erişim: 10 Eylül 2016.
8. **Işık T ve Gençer RT.,** (2007). Basketbolda takım performansının teknik analizi: iç saha ve dış saha performanslarının değerlendirilmesi. Spor Bilimleri Dergisi, 18 (3): 101- 8.
9. **Müniroğlu S.,** (2009). Futbolda müsabaka analizi ve gözlemin önemi. 3.Ulusal Futbol ve Bilim Kongresi.
10. **Nara O, Özkara A, Alper A.,** (1998). Türkiye ve Brezilya milli futbol takımlarının hücum oyununda orta ve şutların zaman, alan ve isabetlilik açısından karşılaştırılması. Hacettepe Üniversitesi Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi 1998, 5(4): 7- 12.
11. **Sayarı G.,** (1993). Her yönüyle futbol. Kuşak Ofset Mat, 28-35.
12. **Tiryaki G.,** (1995). Maç; Analizleri ve Gözlemleri Ders Notları. Ankara, ODTU Beden Eğitimi ve Spor Bölümü.
13. **Smith N, Handford C, Priestly N.,** (1996). Sport Analysis in Coaching. Department of Exercise and Sport science, Crewe + Algeser Faculty, The Manchester Metropolitan University, Manchester.
14. **Şahinoğlu Z.,** (1998). Futbol eğitim, Fransa ve önceki Dünya Kupalarına bakış. TFF eğitim yayınları 1998, s. 4- 8.
15. **Vieth N.,** (2016). Deutscher Fussball Verband. Deutschland, Analyse Der Uefa Euro 2016, s. 8-101.
16. **Wilson J.,** (2017). Futbol taktikleri tarihi: 1-2-7' den tiki-taka ve ötesine. İthaki Yayınları, 35.
17. **Yavuz E.,** (2008). Futbol Oyun Dinamiğinin Doğrusal Olmayan Zaman Dizisi Algoritmaları ile Çözümlemesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
18. **Yüksel H, Doğan B, Morali S ve Acar MF.,** (1998). Futbolda şiddetin toplumsal boyutları. Hacettepe Üniversitesi Futbol Bilim ve Teknolojisi Dergisi, s. 8- 22.
19. **Ziyagil MA, Çebi M.,** (2000). 1998 Fransa Futbol Dünya Kupasındaki Gollerin Lateralite, Teknik ve Taktik Kriterlere Göre Analizi. Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi, sayı: 4, s.18- 23.